

Vor Kjødexports Stilling til Kjødkontrollens Udvikling navnlig i Tyskland og England.

Foredrag i det kgl. Landhusholdningsselskab d. 2den Februar 1898
af Veterinærkonsulent Johannes Arup.

Det første virksomme Skridt, der herhjemme fra det Offentliges Side blev gjort til Gjennemførelsen af en rationel Kjødkontrol var vel Aabningen af Kjøbenhavns offentlige Slagtehus i 1883. Hidtil havde vi kun gjort os bemærket ved det Tilbageskridt, der foretoges i 1870, da det veterinære Tilsyn med Hesteslagtningen ophævedes — hvad der vistnok har været en medvirkende Grund til de Uregelmæssigheder, vi nylig have lært at kjende — og det skete netop paa en Tid, da Spørgsmaalet om Kjødkontrol blev almindelig i Udlandet. At den i Kjøbenhavn trufne Ordning var nødvendig, viste sig maaske bedst derved, at skjønt Benyttelsen af det offentlige Slagtehus i de første Aar var en fuldstændig frivillig Sag, saa blev Brugen af dette dog i faa Aar saa almindelig, at man i 1888 kunde gaa over til at paabyde Slagtetvang for Kjøbenhavns Vedkommende, og senere have som bekjendt flere af vore Kjøbstæder og et Par Landdistrikter enten bygget Slagtehus eller dog indført Kontrol med Kjød. Er dette end for Fleres Vedkommende sket nødvendigt for ikke at blive Afsætningssted for Kjød, der ikke kan sælges i de Byer, der have Kontrol, saa har Erfaringen dog vist, at ikke blot Forbrugerne føle sig betryggede ved Kontrolsystemet, men at ogsaa de reelle

Slagtere finde det fordelagtig for sig, saa at ingen ønsker at komme tilbage til den tidligere Tilstand.

Hvor langt vi imidlertid ere komne bagefter i denne Sag, ses bedst deraf, at Baden paa Grundlag af de allerede dengang gjældende Bestemmelser i Lovgivningen i 1878 ved en ministeriel Fordordning, kunde gennemføre tvungen Kjødkontrol, saavel for By som for Land, ligesom det overhovedet er i Sydtyskland, at man tidligst har gennemført almindelig Kontrol. Dertil maa det selvfølgelig komme. Er Kontrollen berettiget, og den har jo vist sig nødvendig for Byernes Vedkommende, saa vil Forbrugeren paa Landet, for saa vidt som han er henvist til at købe sit Kjød, være berettiget til den samme Beskyttelse, saa meget mere som han ved Kontrollen i Byerne i højere Grad end tidligere er udsat for at blive paatvungen det Kjød, Byerne vrage. Men ogsaa for Bybefolkningen er en saadan almindelig Kontrol ønskelig, da en stor Del af det Kjød, som man er udsat for at faa kasseret i Byen, vil naa ind til den fra Landet i Form af saltede og røgede Varer, Pølse, Sylte o. s. v. De Opdagelser, man i den senere Tid har gjort med Hensyn til Tilstanden i nogle Slagterier i Omegnen af Kjøbenhavn, ere langt fra enestaaende. Andre store Byer med Kjødkontrol kjende lignende Forhold. For Hamborgs Vedkommende har man saaledes særlig sin Opmærksomhed rettet paa Slagterierne i Altona og Wandsbek, der ikke have Kontrol; i Omegnen af Berlin haves de berygtede »Polkaslagterier«, og »Koldslagterierne«, der findes i Nordtyskland, navnlig ved Jernbanestationer, have fornylig fundet Omtale i Landbrugspressen. Fra Brunsvig klagedes der for kort Tid siden over, at de ukontrollerede Pøsefabrikanter i Byens Omegn skadede den derværende berømte Pøsefabrikations gode Omdømme. Falbydelsen af tilberedte Kjødvarer er dog maaske mere almindelig i Sydtyskland end andetsteds, og dette har sikkert været en medvirkende Grund til, at man der har taget Skridtet med Hensyn til Kontrollen fuldt ud.

Hovedbestemmelserne i den badenske Forordning gaa ud paa, at der i hver Kommune ansættes de nødvendige Kjødssynsmænd. Med Undtagelse af Dyrlæger, der skulle ansættes, hvor de haves, kunne hertil kun ansættes Folk, der have gennemgaaet et Kursurs og aflagt Prøve i Kjødkontrol. Deres Løn udbetales dem af Kommunen, der atter lader Gebyrerne for Undersøgelsen opkræve hos Rekvirenterne. Undersøgelse skal finde Sted saa vel før som efter Slagtningen; kun i nærmere bestemte Nødstilfælde kan den første Undersøgelse bortfalde; men saa skal den anden Undersøgelse, ligesom denne, hvor det gjælder syge Dyr, foretages af en Dyrlæge. Ikke enhver Dyrlæge er berettiget til at foretage Kjødkontrol, men kun dem, der ere ansatte dertil. Den overordnede Kontrol udøves af Embedsdyrlægen (Bezirksthierarzt). Alt Kjød, der er bestemt til Salg (ogsaa til Restaurationer og lign.) skal undersøges, og Svin skulle undersøges for Trikiner, ligesom de Handlendes Kjødforraad til enhver Tid skal være tilgængeligt for Kontrollen. Derimod ere Dyr, som slagtes og anvendes til eget Brug, fritagne for Kontrol.

Det undersøgte Kjød deles i to Klasser, hvoraf anden Klasses Kjød kun maa forhandles fra særlig anviste Steder (Freibank). Det stedlige Politi kan bestemme, hvorvidt udefra indført Kjød skal underkastes en fornyet Undersøgelse eller ikke, de kunne dog ikke forbyde Indførelsen af anden Klasses Kjød, men kunne henvise det til »Freibank«.

Der er i denne Forordning to Punkter, som særlig skulle fremhæves, det ene, at Dyret skal synes saa vel før som efter Slagtningen, og det andet, at hjemmeslagtede Dyr ere fritagne for Eftersyn. Dette Princip er nemlig ikke fulgt f. Ex. i den belgiske Forordning, der ligeledes ved Bemyndigelse gennem forudgaaende Lov udstedtes i 1891. Den administrative Ordning er omtrent overensstemmende med den alt omtalte, men i Belgien forlanges kun Undersøgelse efter Slagtningen — dog skulle

saa Indvoldene være tilstede — og Kontrollen gjælder ogsaa de Dyr, der bruges i egen Husstand. Det er dog overladt til Kommunerne selv at bestemme, om de tillige ville have Dyrene undersøgte før Slagtingen, saa vel som om de ønske Kjød, der indføres i Distriktet fra andre Kommuner, paa ny undersøgt. I begge Tilfælde maa dog Kommunen selv afholde Omkostningerne derved.

Hvad det første Punkt angaar, da er man i Almindelighed inde paa, at en paalidelig Kjødkontrol bør begynde med en Undersøgelse af det levende Dyr, saaledes som det kræves i Baden, derimod ere Meningerne delte om, hvorvidt man bør medtage det hjemmeslagtede Kvæg under Kontrollen. En Sagkyndig paa dette Omraade har fornylig udtalt, at man ved tilsyneladende sunde Dyr, der slagtes til Hjemmebrug, ikke behøver at forlange tvungen Kontrol af Kjødet, da Slagtingen her finder Sted under Kontrol af de fremtidige Konsumenter, og disse forstaa sig i Reglen saa meget paa Tingene, at de kunne yde sig selv Beskyttelse ved at gjøre Anmeldelse i Tvivlstilfælde. Desuden formindskes Faren ved saadanne Husslagtinger derved, at Kjødet først anvendes efter at være omhyggeligt tilberedt — kogt, saltet, røget o. s. v.

En Statskontrol ved Undersøgelse af Kjød findes paa lignende Maade gennemført overalt i Sydtyskland (Baden, Würtemberg, Bayern), hvor Systemet siges at arbejde godt og at have fjernet den Frygt, der ofte er tilstede overfor Nydelsen af Kjødvarer.

I Nordtyskland (Preussen, Sachsen o. fl.), hvis Ordning er af langt større Interesse for os, har man ogsaa gennemført en vel udviklet Kjødkontrol i Byerne, men ikke paa Landet. Der findes saaledes i Preussen alene over 400 offentlige Slagtehuse, ofte forbundne med Markeder, saa at saadanne findes i alle de vigtigste Byer, hvor der er tvungen Slagte- og Kjødkontrol, saa vel som Trikinundersøgelse for Flæsk. Med Undtagelse af nogle større Slagtehuse, hvor Administrationen er adskilt fra Kjødkontrollen, er det Dyr læger, der lede disse Anstalter,

lige som disse altid føre Kontrollen; kun til Trikinundersøgelserne anvendes særlig hertil uddannede Folk. Her anvendes i Reglen ikke »Freibank«systemet for anden Klasses Kjød, hvorimod man, efter at have behandlet dette i særegent indrettede Kogeapparater, udleverer det i kogt Tilstand. Enkelte Steder finde vi, at det er Slagterne selv, der forlængst have taget Initiativet til Opførelsen af disse Slagtehusene, andre Steder har man ligesom i Kjøbenhavn ladet slagte frivilligt, forinden man gik over til tvungen Slagting. Paa ganske enkelte Undtagelser nær tilhøre dog nu Slagtehusene Kommunerne, der iøvrigt have gennemført Kontrollen og givet Regler for Benyttelsen. Der er herved ofte paaført Kommunerne betydelige Udgifter, og ved den preussiske Kommunallov af 1893 er der taget Hensyn til disse, idet det deri er bestemt, at Slagte- og Undersøgelgesgebyrerne kunne opkræves med et Beløb, der viser sig stort nok til at forrente Anlægssummen med 8 pCt., hvorved Slagteudgifterne blive forholdsvis større i de Byer, der have bygget dyrt. Skjønt det vel i Tidens Løb er bleven fordelagtigere for Slagterne at benytte Slagtehusene end som tidligere at slagte i egne Lokaler, saa har dog den Slagterne paalagte Tvang medført, at man paa anden Maade har søgt at varetage disses og Slagtehusets Interesser, saaledes bl. a. ved den Fremgangsmaade, der følges over for det indførte Kjød. Det er en Selvfølge, at naar den Garanti, man tilsigtede at tilbyde Beboerne med Hensyn til Falbydelsen af sundt Kjød, ikke skulde vise sig illusorisk, saa maatte man sørge for, at ukontrolleret Kjød ikke kunde indføres, og man har derfor overalt paa budt Kontrol for saadant indført Kjød, dog er Fremgangsmaaden herved meget forskjellig. Medens nogle Byer modtage indført slagtet Kjød og kun underkaste det almindelig Undersøgelse for en moderat Afgift, saa forlange andre, at Dyret, hvorfra Kjødet stammer, iforvejen skal være undersøgt af en autoriseret — altsaa en tysk — Dyr læge og medbringe Attest fra denne, atter andre forlange Indvoldene — navnlig Bryst-

organerne — medbragte til Undersøgelse, og ikke faa Steder, særlig ved de mindre Slagtehus, der frygte for Indførsel af Kjød fra Storslagterne i de større Byer, opkræves et Beløb for Undersøgelsen, der er større end Slagte- og Undersøgelsesgebyret i det paagældende Slagtehus, idet man har troet det nødvendigt at sætte de lokale Slagteres og Slagtehusinteresser i Forgrunden, og paa en Maade over de egentlige sanitære. Alligevel viser det sig, som omtalt, at man har Vanskelighed ved at beskytte sig mod Indførsel af præpareret Kjød fra de ureelle Forretninger i Omegnen af Byerne.

Under disse Forhold maatte den af Agrarerne opstillede Fordring om skjærpet Kjødkontrol, en Fordring, der rigtignok fremkom mere af politiske end af sanitære Hensyn, idet man særlig ventede, at den skulde blive en Hæmsko for Indførselen af fremmed Kjød, finde god Støtte overalt i Byerne i Nordtyskland, især da den preussiske Landbrugsminister udtalte, at man først maatte gennemføre obligatorisk Kjødeftersyn i Indlandet, før man kunde stille Fordringer overfor Udlandet. Hans yderligere Udtalelser om, at Statsregeringerne vare villige til at gennemføre Sagen og i længere Tid havde ført Forhandlinger om at organisere Kjødkontrollen, samt at man snart haabede at naa dette Maal, bleve hilste med almindelig Tilfredshed i de nævnte Kredse. Da Sagen forlængst var gennemført i Sydtyskland og den preussiske Provins Hessen-Nassau, antog han ikke, den vilde støde paa særlige Vanskeligheder i det nordlige, naar Forbundsregeringerne handlede i Overensstemmelse.

Det har blandt Agrarerne vakt megen Misfornøjelse, at man ikke i Preussen strax er skredet til at gennemføre Sagen ved Hjælp af Lovgivningsmagten, men søger at fremme den ad administrativ Vej gennem Provsregjeringerne. Disse synes dog at have taget ivrig fat paa Opgaven, men, at dens Gjennemførelse vil tage Tid, kan ikke undre, da man mangler de fornødne Kjødsynsmænd; rigtignok er man for Tiden flere Steder ifærd med at

uddanne disse, dog foreligger der endnu intet nærmere om de endelige Bestemmelser.

I Sachsen vil man derimod gennemføre Kontrollen ad Lovgivningens Vej, og da det forelagte Lovudkast efter den Modtagelse, det har faaet ved den første Behandling i Landdagen, synes at skulle blive til Lov og sandsynlig vil blive bestemmende for den Maade, hvorpaa Sagen vil blive ordnet i Nordtyskland, skal jeg her fremhæve de Paragrafer i Lovudkastet, der have mere almindelig Interesse.

§ 1 bestemmer, at Kvæg (i enhver Alder), Svin, Faar, Geder, Heste og Hunde (saadanne spises nogle Steder i Sachsen), der slagtes til Menneskeføde, skulle underkastes Eftersyn i levende og slagtet Tilstand. Synet skal foretages af autoriserede Kjødsynsmænd. Fritagne for Kontrollen ere Pattegrise -lam og -kid. § 2 omtaler de udenfor det sachsiske Statsterritorium slagtede Dyr, der indføres som fersk eller forarbejdet Kjød. Saadant skal underkastes Eftersyn ved Grænsen, saafremt det ikke bevislig indføres til Importørens eget Husbrug. Hvor det stedlige Politi ikke træffer anden Bestemmelse, maa store Dyr ikke indføres i mindre Stykker end Fjerdinger, mindre Dyr kun i halve Kropper.

Efter § 4 skal Eftersynet af Slagtekvæg og Kjød udøves af Dyrlæger (videnskabelige Kjødsynsmænd), samt særlig uddannede og examinerede Folk (Lægkjødsynsmænd). De skulle være mindst 21 Aar og maa ikke drive Slagteri, Kjød- eller Kvæghandel som Erhverv. Af de i § 5 givne nærmere Bestemmelser for Ansættelsen skal kun fremhæves, at Lægsynsmændene kun kunne udøve deres Virksomhed indenfor det anviste Distrikt. I § 7 fastsættes yderligere, at Kontrollen skal finde Sted saa vel for det levende som det slagtede Dyr med Indvolde. Eftersynet før Slagtningen — afset fra de i § 2 nævnte Tilfælde — maa kun undlades i nærmere bestemte Nødstilfælde. Kontrollen skal efter § 8, hvor det kan ske, udføres af Dyrlæger, og kun Dyrlæger kunne syne a) syge og nød-

slagtede Dyr, b) Kjød, der viser sig at være helt eller delvis kassabelt, c) Heste, baade før og efter Slagningen, og d) indført friskslagtet Kjød i Henhold til § 2. § 16 bestemmer, at Overskjøn, hvor det forlanges, foretages af Embedsdyrlægen, og efter § 17 blive de hidtil truffene Forholdsregler til Beskyttelse mod Trikiner i Kraft*). Endelig skal endnu kun fremhæves, at efter § 19 kan der gives særlig stedlige Bestemmelser med Hensyn til Udoøvelsen af denne Lov, for saa vidt der derved ikke sker nogen Indskrænkning deri.

Bestemmelserne med Hensyn til den tvungne Kontrols Udførelse ved Dyrlæger og eventuelt ved uddannede Kjødsynsmænd ere altsaa omtrent som i Sydtyskland med Embedsdyrlægen som den nærmest ledende Autoritet. Bestemmelsen i § 2, at Kjød udefra kan indføres uden Kontrol til den Indførendes egen Husstand, synes at stride mod den almindelige Bestemmelse, at alle Slagtedyr skulle kontrolleres, men Loven synes at gaa ud fra, at tvungen Kontrol gennemføres ogsaa i Nabolandene, og Tiden for dens Ikrafttræden skal af Hensyn hertil nærmere bestemmes af Ministeriet. Fordringen herom er vistnok her opstillet, fordi man vil benytte Loven som Supplement til de ved samme Lejlighed forelagte Love om Tvangsforsikring for Slagtekvæg og Bekjæmpelse af Tuberkulosen blandt Kvæget, hvilke samtidig skulle træde i Kraft.

Nordtyskland har altsaa for Tiden kommunal Kjødkontrol og Trikinundersøgelse i de fleste Byer og nogle Landdistrikter, men man gjør Regning paa, at obligatorisk Kjødeftersyn vil blive indført i Løbet af 1898.

I England findes ikke nogen saadan systematisk gennemført Ordning af Kjødundersøgelserne, men Loven angaaende den offentlige Sundhedspleje bestemmer, at der i de enkelte Kommuner saavel i By som paa Land skal ansættes Embedsmænd til at føre Kontrol med Levned-

*) I Sachsen findes obligatorisk Trikinundersøgelse.

midler. Disse — medical officers of health — skulle være Læger, som til Assistance have Tilsynsmænd, der til enhver Tid kunne inspicere og undersøge Dyr, al Slags Kjød, Fjerkræ, Vildt, Fisk o. s. v., som er bestemt til at sælges til Menneskeføde. Hvis Sanitetslægen eller Tilsynsmanden finder saadant at være smittet, fordærvet, skadeligt eller uskikket hertil, maa han fjerne det for at fremstille det i Retten, der da kan kondemnere og destruere det. Men da alt, hvad der vedrøre den offentlige Sundhedspleje, sorterer under den nævnte Embedsmand, og det kun er i nogle af de større Byer, at han, der som oftest ikke selv er Specialist paa dette Omraade, har Assistenten, som efterse Slagterierne og Kjødudsalgene, ligesom der endnu kun er faa offentlige Slagtehuse, foregaar Kjødftersynet paa en meget uregelmæssig Maade, og om bestemte Regler for, hvad der maa anses for sundt eller usundt Kjød, er der ikke Tale. Undersøgelsen indskrænker sig paa visse Steder til en Kontrol med Renligheden i de paagældende Lokaler og Bortfjernelsen af fordærvet Kjød, medens man andre Steder gaar saa strængt frem, at man kasserer Kjød, som i Lande med udviklet Kontrol vilde anses for brugbart. Da det er Slagtere og Kjødhandlere, der maa bære Tabet ved de stedfindende Konfiskationer under denne Mangel paa System, saa er det ogsaa fra deres Side, at Kravet om en bedre Ordning hidtil stærkest er kommen frem, og først og fremmest har man da forlangt sagkyndige Synsmænd. Gjennem det energiske Parlamentsmedlem for Dublin, Mr. Field, der som selvinteresseret tager sig virksomt af Kvæg- og Kjødomsætningens Interesser i Parlamentet, foranledigedes Indenrigsministeren til i Februar 1896 at fremlægge en Fortegnelse over de ansatte Kjødinspektører i 18 af de betydeligste Byer med Kjødmarked i England og Skotland. Herved viste det sig, at ikke engang de i London ved Kjødkontrollen anvendte Folk vare antagne med dette Formaal for Øje, og at de for største Delen vare rekrutterede fra Haandværk, der ikke forudsatte noget

Kjendskab til Dyr eller Kjød. I de andre Byer bestod et lignende Forhold, kun i de skotske Byer var det bedre. I Edinburgh var saaledes ansat fire Dyr læger, en Slagter og en Kreaturhandler (de to sidste ere de ældste), og man synes i Skotland tidligere dog nærmest at have holdt sig til Slagtere. At Eftersynet under saadanne Forhold giver Anledning til Misfornøjelse og ikke holdes i høj Kurs er selvfølgelig, og man har derfor i den senere Tid arbejdet stærkt paa at faa sagkyndige Synsmænd. Da det navnlig er det tuberkuløse Kjød, der giver de største Tab, havde man ventet, at en for nogle Aar siden nedsat Tuberkulosekommission vilde have taget Spørgsmaalet om Slagtehuse og Kjødkontrol op som Middel til Bekjæmpelse af denne Sygdom hos Mennesker og Dyr. Det skete dog ikke, men om en senere Kommission, der endnu ikke har endt sine Arbejder, véd man, at den ved Rejser i Udlandet har søgt Oplysninger om disse Forhold og venter, at den vil foreslaa deres Anvendelse i Storbritannien. Ogsaa fra anden sagkyndig Side er Spørgsmaalet bragt stærkt frem, og Opførelsen af offentlige Slagtehuse gjør i den senere Tid ret gode Fremskridt; saaledes ere nye Slagtehuse tagne i Brug eller under Opførelse i Birmingham, Manchester, Leeds o. fl. St., og man begynder her at anvende Dyr læger ved Kontrollen. Nødvendigheden af dette sidste er dog maaske kommet stærkest frem i den nye Lov om Sundhedsplejen i Skotland (Public Health, (Scotland) Act. 1897), efter hvilken Kommunerne ikke blot ere berettigede til at optage Laan til Opførelsen af offentlige Slagtehuse, men ogsaa til at lade Dyr, der skulle slagtes, saa vel som slagtede Kroppe med tilhørende Organer underkaste veterinær Kontrol, og man finder saaledes for første Gang Principet om Kjødkontrol og dennes Udøvelse ved Dyr læger omtalt i britisk Lovgivning. Dette er med Rette bleven betegnet som et betydeligt Skridt henimod Gjennendførelsen af en systematisk Kontrol, hvilken man, som omtalt, venter yderligere fremmet ved Tuberkulosekommissionens Forslag.

Norge indførte ved Lov i 1892 Kjødkontrol i alle Byer med over 4000 Mennesker, saaledes at Kontrollen i disse omfatter alt indenfor Kommunen slagtet eller tilført Kjød. I mindre Byer saa vel som paa Landet kan Kontrol indføres, men den omfatter paa Landet ikke Kjød, der slagtes til eget Husbrug. Som Kjødkontrollør ansættes saa vidt muligt Dyrlæger, og Kontrollen er gratis, naar Kjødet føres til Kontrolstationen, der er aaben til bestemte Tider, men ikke, naar den finder Sted i offentlige eller private Slagtehuse. I førstnævnte Tilfælde maa Brystafdelingens Storpulsaare, Kjertler eller bedærvede Partier ikke være bortfjernede, ligesom Afskrabninger af Bryst og Bughinde ikke maa have fundet Sted; i sidstnævnte skulle Indvoldene være tilstede ved Undersøgelsen.

Med Hensyn til dansk Kjød forlanges det, at det medbringer de i Bekjendtgjørelser herhjemme foreskrevne Beviser for at være behandlet efter denne, forinden det tilstedes Undersøgelse.

I Frankrig har man i afvigte Aar paabudt nye, udvidende Bestemmelser vedrørende Slagtehuse og Kjødkontrol, og i Sverrig har man ligesom i Norge søgt at fremme Kontrollens Indførelse i Byerne og eventuelt paa Landet. Da disse Bestemmelser dog ere af mindre Interesse for os, skal jeg kun anføre dette for at paapege Bevægelsens almindelige Udbredelse og for at vise, at det ikke blot er indførende Lande alene, der søge at indføre Kjødkontrol.

Naar vi i disse Lande træffe en stærk Bevægelse for at forbedre og fuldstændiggjøre Kjødkontrollen i Indlandet, saa ligger det nær at spørge om, hvilke Forholdsregler, man da vil tage over for det fra Udlandet indførte Kjød. De, som i denne Sag kun se et Udslag af den agrarpolitiske Bevægelse og derfor mene, at det hele vil ende med absolut Forbud, gaa sikkert altfor vidt. Vel er det saa, at den tyske Agrarpolitik har søgt at udnytte og fremskynde Bevægelsen, idet den deri venter at finde en yderligere Hæmsko for den udenlandske Indførsel uden

at have taget i Betragtning, at det tyske Landbrug selv maa bære de første Konsekvenser af den tvungne Kjødkontrol. Men selve Bevægelsen er langt ældre end den nuværende Agrarpolitik og vilde være naaet til det samme Resultat, om dette end havde ladet vente lidt længere paa sig, fordi den er rejst af sanitære Grunde. Det samme maa siges for Englands Vedkommende, hvor ikke blot Slagternes Misfornøjelse med det stedfindende, mangelfulde Tilsyn, men tillige Ønsket om herigjennem at bekjæmpe Tuberkulosen har bragt Sagen frem; her har man hidtil kun havt det indenlandske Marked for Øje, den udenlandske Indførsel have Agrarerne søgt at hæmme ad anden Vej, nemlig ved Mærkning af det indførte Kjød.

Om Norge vide vi, at det har havt gode Grunde til at indføre Kontrol i sine Havnebyer.

Det maa imidlertid fastholdes, at intet af de nævnte store Lande kan undvære Tilførsel udefra, eller — med den vedvarende Tilvæxt af Befolkningen — frigjøre sig for denne i en overskuelig Fremtid, saa at vedvarende almindelige Forbud mod Indførsel af Kvæg og alle Slags Kjødvarer vilde medføre uberegnelige Ulæmper for de paagjældende Lande selv; dette gjælder saavel England som Tyskland. Man har derfor kun to Veje at gaa, enten maa man tillade Indførselen af Kvæg til Slagtning, saa at man selv kan føre den hele Kontrol, eller ogsaa maa man indrette denne saaledes, at Indførselen af Kjød og Kjødvarer bliver mulig derved, at den forberedende Undersøgelse overdrages de udførende Lande. Fra den første Fremgangsmaade har man tildels taget Afstand — i Tyskland saaledes over for Amerika og flere andre Lande — og for Indførselen af Kjød og Kjødvarer vil man, foruden selv at foretage en Kontrol ved Indførselen, derfor utvivlsomt tillige opstille den Fordring, at saa vel det levende Dyr, hvorfra Kjødet stammer, som det tilberedte Kjød i Fabrikerne har været underkastet et Tilsyn, som svarer til det, der finder Sted i Indførselslandet, saa at altsaa de

Lande, der kunde yde den bedste Garanti i saa Henseende, ville have de bedste Chancer.

Vi se derfor ogsaa, at de Forenede Stater forlængst have søgt at indrette sig herpaa. Allerede ved Loven af 30. August 1890*) indførte man en Statskontrol med det Kvæg, der udførtes til Europa, samt med saltet Flæsk efter det Lands Behov, hvortil dette udførtes, og hvor Modtagerne anmodede derom. Senere har man gjentagne Gange udvidet Lovens Omraade, og endog indført Trikinundersøgelse af Hensyn til Tyskland, idet man har været nødt dertil for at bevare sin Udførsel af Flæsk og Produkter heraf til dette Land. Naar man alligevel ikke overalt synes at have Tillid til den i Staterne førte Kontrol, saa er det sikkert, fordi den væsentlig kun er indrettet for Udlandet og lempes efter de i de enkelte Lande gjældende Bestemmelser, hvorved baade Fejltagelser og Omgaaelser let blive mulige. I den sidste Tid har man saaledes paa flere Steder i Tyskland foretaget omfattende Undersøgelser af de i Kister indførte Pølser — der iøvrigt ere fritagne for Undersøgelse — med det Resultat, at man har fundet Trikiner i flere Sendinger, der ere ankomne i Løbet af kort Tid, saa at det altsaa ser ud, som om den i Staterne stedfundne Trikinundersøgelse er meget mangelfuld, hvad der ogsaa svækker Tilliden til den øvrige garanterede Undersøgelse. Forholdet vilde vistnok blive betydelig bedre, om Undersøgelsen havde Betydning ikke blot for det udenlandske, men ogsaa for det hjemlige Forbrug, og saa vidt man kan skjønne efter Udtalelser derovre fra, gaar Ønsket ogsaa i den Retning i selve Staterne, hvor man ikke er fornøjet med, at der ydes Udlandet en Beskyttelse, man selv maa savne. Tilliden i Udlandet vilde sikkert vinde ved en almindelig Kontrol.

Ogsaa for vort eget Vedkommende have vi hidtil indrettet vore Love vedrørende Udførselen af Kvæg efter de Fordringer, der ere stillede til os, — i sin Tid navnlig af

---

*) Se 3die Konsulatberetning Side 127.

England — og vi høre vistnok til de første Lande i Europa, der systematisk har forbudt Indførselen af levende Dyr og Produkter heraf, hvortil Bemyndigelse allerede gaves ved Loven af 16. April 1857, ligesom vi have ført en skarp Kontrol med det udførte. Om disse Forholdsregler end have mødt Utilfredshed nu og da herhjemme, saa kan det vel nu siges, at de ikke have været til vor Skade. De have gavnet for Udførsel, have saa godt som forskaanet vore Besætninger for smitsomme Sygdomme, indførte fra Udlandet, og — det har maaske mere end noget andet bidraget til, at vi have lagt et stort og heldbringende Arbejde ind paa Udviklingen af vore hjemlige Racer.

Med Hensyn til vor Kjødudførsel have vi ogsaa gjort Skridt i den Retning. Ikke lang Tid efter, at denne Export var begyndt, vedtoges Lov af 13de April 1894 om Tilsyn med Udførselen af fersk Kjød, og ved den reviderede Lov af 22de Marts 1897 udvidedes Landbrugsministerens Hjemmel til at udøve Kontrol med Exportslagtningen endnu mere. Men vi bør neppe blive staaende herved. Nu da Forholdene have medført, at vi for at bevare og udvikle vor Kvægomsætning maa gaa over til en omfattende Kjødindustri, og vi endog have Grund til at tro, at en saadan vil kunne bidrage til en Udvikling af Landbrugets Hjælpekilder til vor Fordel, var det ønskeligt, om Tiden maatte være kommen til, at vi kunde gjeñnemføre en almindelig Kjødkontrol, der omfattede al Slagtning af Husdyr, som solgtes til Menneskeføde, samt Forarbejdelsen af Kjødet heraf. Vi vilde herved paa den sikreste Maade skaffe den fornødne Tillid til denne Industri saavel hjemme som ude og sikre Afsætningen af dens Produkter. Det er dog Opnaelsen af dette Maal, som ogsaa herhjemme tidligere eller senere vil blive krævet, og stort synes Springet allerede nu ikke at kunne være, da Byerne for en Del have indført Kjødkontrol, og det næppe kan fejle, at Landslagtningen for den Dels Vedkommende, der ikke foregaar i selve Hjemmene, i større Omfang vil blive overtaget af

vore talrige Svineslagterier, der let ville kunne indrette sig paa at optage den med Fordel. Hjemmeslagtningen behøvede man efter det tidligere udviklede ikke at inddrage under Kontrollen — saa meget mere, som Loven om smitsomme Sygdomme af 14de April 1893 § 11 allerede for Tuberkulosens Vedkommende har bestemt, at intet Dyr, der øjensynlig er angreben af denne Sygdom, maa afhændes til Menneskeføde, med mindre det slagtede Dyr med dets Indvolde forinden er undersøgt af en Dyrlæge, — hvad der i høj Grad vilde lette Gjennemførelsen. —

Ved det her fremsatte har jeg dog udelukkende havt vor Kvæg- og Kjødomsætning med Udlandet for Øje, men en almindelig Kjødkontrol kan jo ikke gennemføres med den Landbrugsministeriet givne Lov. Denne Sag hører vel nærmest under Justitsministeriet, hvor mulig andre Synspunkter og Hensyn ville gjøre sig gjældende, saaledes bl. a. Hensynet til de kommunale Vedtægter, saa at det vel endog kan blive nødvendigt gennem en nedsat Kommission eller et Udvalg at foretage en indgaaende Undersøgelse for at kunne ordne Forholdet mellem de interesserede Faktorer.

Selv om man derfor anser et saadant Skridt for heldbringende for vort Hjemmebrug og nødvendig for vor Udførsel, saa maa der dog hengaa længere Tid end det med de nuværende Forhold for Øje er tjenlig, inden de nødvendige Foranstaltninger til en almindelig Kontrol kunne træffes, hvorfor der maa sørges for midlertidige med Hensyn til Udførselen. Saadanne ere vel allerede tidligere iværksatte ved Bekjendtgjørelsen af 30. April 1897, hvori Landbrugsministeriet har gjort Brug af en Del af den ved Loven givne Bemyndigelse, men da var den paatænkte Reform i Tyskland endnu ikke rykket saa langt frem som nu, saa det maa anses for ønskeligt yderligere at udvide det ved Bekjendtgjørelsen kontrollerede Omraade. Dette gjælder nu kun fersk og letsaltet Kjød af Oxer, men det bør formentlig ogsaa omfatte Slagtningen af andre Huss yr, navnlig for saa vidt Kjødet af

disse anvendes til Fabrikation af Pølser, Konserveres o. s. v., tillige burde der arbejdes hen til, at Kontrollen med Slagterier til Export af Kjød og Kjødvarer blev mere indgaaende end den for Tiden maa siges at være, derved, at saadanne Forretninger anmeldtes og stilledes under særlig Kontrol.

Da det endvidere maa anses for nødvendig, at de, der have Tilsyn med saadanne Slagterier og Lokaler, stilles fuldstændig uafhængig af disses Indehavere, burde de Dyr-læger, der have den veterinære Kontrol, antages af Ministeriet eller af Politimesteren med dettes Billigelse, og den Dyr-lægen tilkommende Betaling for Undersøgelsen og Tilsynet udbetales ham gennem Sundhedspolitiet, der igjen lod det opkræve hos rette Vedkommende. I Byer, der have Kjødkontrol, syntes det naturligt, at Kontrollen med Exportvarer overdrages til denne, saa at der arbejdedes efter samme System saa vel for den indenlandske som den udenlandske Kontrol, hvad der kun kunde gavne denne sidste, ligesom det vilde lette Overgangen til almindelig Kjødkontrol.

Arbejdet med Sundhedspolitiet vilde derved i det hele blive mere betryggende. Dette maatte til enhver Tid have Adgang til de Lokaler, hvor Slagtning og Kjødbehandling foregaar, og det maatte bestemt forlanges, at Kjød, der var erklæret uskikket til Menneskeføde, strax bortfjernes for at tilintetgjøres, koges til Svineføde eller anvendes paa anden tilladelig Maade, saaledes at disse Processer ikke foregik i samme Lokale, hvor Forarbejdelsen til Exportvarer finder Sted, da saadant i høj Grad vanskeliggjør Kontrollen. Ogsaa den nu brugelige Mærkning med Sedler burde afløses af Plombering med vedkommende Kontrolstations Mærke, saa at intet Misbrug kunde finde Sted. Det har ikke været mig muligt at faa Oplysning om, i hvilket Omfang Slagtning til Export foregaar uden for Byerne, men saa vidt det kan skjønnes, foretages den kun forholdsvis faa Steder — navnlig i Jylland — i større Omfang, og der behøvedes ved Ansættelsen af de fornødne Politi-

dyrlæger kun at tage Hensyn til saadanne Slagterier, hvor Slagtning fandt Sted i en vis Udstrækning, og hvor Lokalernes Indretning var saaledes, at en virksom Kontrol kunde oprettes. For saa vidt Exportslagtning af enkelte Dyr virkelig endnu finder Sted hist og her, vil denne Slagtnings Ophør være et saa forsvindende Tab for den enkelte, at det ikke bør komme i Betragtning over for en vel gennemført Statskontrol med Exportslagtningen under Ministeriets særlige Ledelse. Saalænge vi ikke have almindelig Kjødeftersyn, i hvis korrekte Udførelse vi alle ere mer eller mindre interesserede, er det heldigt, at en Kontrol, der skal vinde Tillid i Udlandet, foruden at gennemføres omhyggeligt tillige gennemføres saa autoritativt som muligt.

Med en Tak til det højtærede Præsidium for den Lejlighed, der har været givet mig til at bringe denne Sag frem, har jeg hermed tilladt mig at indlede den til mulig Diskussion.

Hertil knyttede sig følgende Diskussion:

Professor, Dr. med. Bang vilde takke Statskonsulent Arup, fordi han havde bragt dette Spørgsmaal frem, eftersom det efter Talerens Mening er af den største Vigtighed; han troede ligesom Statskonsulent Arup, at det ubetinget vilde være rigtigt at skærpe den Kontrol, som for Tiden eksisterer herhjemme med det Kjød, der udføres, og det er jo ogsaa en Sag, som vistnok uden Vanskelighed kan ordnes administrativt. Man maa bort fra de nuværende Bestemmelser, hvorefter enhver kan slagte og udføre Kreaturer efter Syning af en lokal Dyrlæge og komme over til, at saadan Udførsel kun kan finde Sted fra større Pladser, hvor der kan indrettes mere betryggende Kontrol. Ogsaa troede Taleren, det vilde være heldigt, om man kunde faa indført en almindelig Kjødkontrol for hele Landet, men han tvivlede meget om, at det Spørgsmaal vilde blive løst i en nogenlunde nær Fremtid; det kunde jo imidlertid være, at Taleren saa noget vel mærkt paa Sagen. Der blev sagt, at man efterhaanden nærmede sig noget dertil, idet der,

naar man ser bort fra Landbefolkningen, som spiser sit hjemmeslagtede Kjød, er indført Kjødkontrol i næsten alle Byer, — en Kontrol, der er mer eller mindre god, og vistnok mindre god, for saa vidt man ikke har offentlige Slagtehus — men vil det hjælpe os lige over for Tyskland? Den ærede Foredragsholder sagde, at Tyskland kunde ikke undvære vort Kjød; Tyskland maatte enten tillade Indførsel af levende Kreaturer — men det vil man nu ikke — eller ogsaa lægge Kontrollen over paa vore Enemærker. Det forekom imidlertid Taleren efter den Erfaring, man hidtil havde indhøstet med Hensyn til Tysklands Optræden lige over for Danmark — og det endog saa paa Punkter, paa hvilke der kunde være Anledning til at fæste Tillid til de Foranstaltninger, her vare truffene — at Tyskland næppe vilde nøjes med den Kontrol, som vi vilde etablere. Man ser jo, at Tyskland ikke vil tro os, thi hvorfor ellers lave alle disse mærkværdige Afspærringer lige over for os, som ikke har nogen smitsom Sygdom blandt Kvæget? Naar Taleren saa hen til alt dette, havde han vanskeligt ved at tænke sig, at Tyskerne skulde slaa sig til Ro med den Kontrol, som vi vilde etablere, og lade den ækvalere af et Tilsyn fra egen Side. Tyskerne ville snarere tillade Indførsel af levende Kreaturer til Slagtning i Havnestæderne. Skulde det imidlertid komme dertil, at Tyskerne ville modtage vort Kjød, ville de dog næppe udelukkende stole paa Kontrollen fra vor Side; de ville sikkert foreskrive en Verifikation af denne Kontrol ved Indførselen. Selv om Kjødet er ledsaget af Attester herfra, vil man dog forlange, at de væsentligste Dele af Indvoldene skulle følge med de slagtede Kroppe, og saadant vil, efter hvad man har set, jo ogsaa kunne finde Sted, da Afstandene fra os til Tysklands Grænser ikke ere store. Paa den Maade vil der fremskaffes Mulighed for, at den kontrollerende Dyrlæge dernede kan faa en ret klar Erkjendelse af, hvorledes Dyrets Tilstand har været.

Statskonsulent Arup havde ganske rigtig sagt, at Tyskland ikke kunde udstede et absolut Forbud mod Indførselen af Kvæg, Kjød eller forarbejdede Produkter heraf, men derfor kan man alligevel vente en Del forskjellige Svingninger. Tyskland

kan godt en Tid forhindre Indførsel af Kvæg, ligesom der ogsaa kan komme en Periode, i hvilken Tyskland kan forhindre Indførsel af Kjød; men ser man hen til den amerikanske Kjød-industri, da har den i 1897 spundet Silke ved Indførselen af Pølser og henkogt Kjød, og disse Varer blive ikke undersøgte ved Indførselen i Tyskland. Amerikanerne have jo nemlig en Lov, som paabyder, at Varen skal være undersøgt, og denne Lov er netop givet for at bevare Indførselen til Tyskland, hvor man har slaaet sig til Ro ved denne Lovs Bestemmelser. Om Tyskland nu i Længden vil slaa sig til Ro dermed og modtage alle disse Produkter, som ikke kunne undersøges ved Indførselen, eller om Tyskland efter en Aarrække igjen gaar til kun at ville tillade Indførsel af saadanne Varer, som virkelig kunne undersøges, er ikke godt at sige, men hvad Taleren holdt fast ved, var, at Tyskland vil behøve Indførsel af Kjød under en eller anden Form, og i jo større Omfang Omdannelsen af Kjødet foregaar, i jo større Omfang vil det ogsaa blive forlangt — ligesom over for Amerikanerne — at Varerne underkastes Tilsyn under Tilvirkningen, og det et Tilsyn, som byder den største Garanti for, at Varerne ere sunde og gode. Hvad det angaar at lade Indvoldene følge med de slagtede Kroppe, da kan det jo vel lade sig gjøre, men der er en lang Vej at gaa, inden man naar saa vidt, at man kan behandle dette Forhold rigtigt, især naar der er Tale om en længere Transport. Hvad Taleren lægger Vægt paa, er, at Tyskland skal have Tilførsel, enten det saa er af fersk Kjød eller af Pølser o. s. v. Dette sidste ligger for vort Vedkommende ikke for for Øjeblikket, men vil komme til at ligge for, og hvad enten det gælder det ene eller det andet, staa vi os ved at gaa til at indrette en Kontrol, der er saa skarp som mulig.

Sekretær Schou. Det Forhold, som Statskonsulent Arup har henledet Opmærksomheden paa, nemlig den Relation, hvori vi staa til Kjødkontrollen i Tyskland og England, er utvivlsomt af stor Betydning for os. Taleren kunde ikke se rettere, end at man herhjemme maa have Opmærksomheden stærkt henvendt paa dette Forhold; men naar Statskonsulent Arup i sit Foredrag bemærkede, at den Lov, som eksisterer — Loven af

Marts 1897 — ikke skulde omfatte Kontrol med tilberedte Kjødvarer, saa var Taleren ikke ganske enig med Hr. Arup deri. Taleren havde ikke Loven ved Haanden, men Udtrykket deri er, at der er Kontrol med Udførselen af fersk Kjød og Slagteriaffald, og Taleren troede, at Ministeriet ved Fortolkning deraf vilde kunne bringe tilberedte Kjødvarer ind derunder. Det er naturligvis tvivlsomt, hvorvidt det vil ske, men Ministeriet kan vistnok etablere Kontrol med de Anstalter, der ønske en saadan og selv ville betale Kontrollen. I alt Fald var det for Taleren et Hovedpunkt, at de Fabrikker, der lave Pølser, Konserver o. desl., og som ville lave disse Varer af virkelig godt Raamateriale og stille sig under Kontrol, og selv afholde Udgifterne derved, ogsaa kunne faa den Beskyttelse, der ligger i en saadan Kontrol. Taleren kunde ikke se andet, end at Ministeriet med den nugældende Lov i Haanden kan etablere Kontrol med dem, der ønske det.

Professor, Dr. med. Bang vilde gjøre opmærksom paa, at der staar i Loven: Fersk Kjød og let saltet Kjød samt Slagteriaffald. Det bliver altsaa et Fortolkningsspørgsmaal, hvorvidt Konserver kan bringes ind derunder. Taleren tvivlede ikke om, at der var Tilbøjelighed til at bringe dem ind derunder, og hvis det ikke kunde ske, vilde det vistnok ikke være saa vanskeligt at faa en ny Lov, ifølge hvilken der kan føres Kontrol med Konserverfabrikker. Taleren var enig med Statskonsulent Arup i, at saadanne Fabrikker bør være under Statskontrol for at yde saa stor Garanti som mulig og skaffe Tillid til Produktet i Tyskland. Nu er det jo ganske rigtigt, som Statskonsulent Arup bemærkede, at Konserver kan Tyskland ikke blive fri for at modtage, de skulle have dem; men fordi Tyskland vil have de amerikanske Konserver, er det ikke sagt, at de ville have vore Konserver.

Cand. polit. Frederiksen. For ikke at komme til at foretage noget overflødig i denne store Sag, vil det være rigtigst, at man, før man gaar til det ene eller det andet, kommer til Klarhed over, hvorledes Tyskland vil stille sig.

Sekretær Schou glædede sig over, at Professor Bang mente, at det, hvis Konserver ikke kunde falde ind under

Loven, ikke vilde være saa vanskeligt at faa en ny Lov. Hvorfor Taleren mente, at Konserver kunde falde ind under den nugældende Lov, var, fordi man vistnok kunde betragte dem som ferske eller let saltede Varer, og hvis det var Tilfældet, vilde det være det heldigste, idet det altid er lettere at gøre Forandring i en ministeriel Bekjendtgørelse end i en Lov. Hvad det gjælder om, er at faa indført en effektiv Kontrol med disse tilberedte Varer, og Kontrollen skal ikke alene gjælde Raamaterialet, men hele Fabrikationen. Taleren tænkte sig Kontrollen etableret paa den Maade, at de Fabrikker, der ønske at tilberede Konserver til Eksport, skulle anmelde det til vedkommende Øvrighed, som da etablerer et virkelig effektivt Tilsyn, og herved forstod Taleren ikke et Tilsyn, der kun kom til Stede engang imellem, men et Tilsyn, der stadig fulgte Tilvirkningen af Varerne og hvis Tid derfor ikke maatte være stærkt optagen af anden Virksomhed. Hertil kunde man altsaa ikke godt anvende Dyrlæger, der jo ere optagne af deres Praksis, men man kan vistnok ogsaa faa saadanne, der væsentlig kunne hellige sig til en saadan Virksomhed, ligesom Taleren ogsaa mente, at man kunde føre Statskonsulent Arups Tanke ud i Livet, nemlig at lade de Virksomheder, der ville have Kontrollen, selv betale denne, skønt der vel egentlig herved kan opstaa den Vanskelighed, at hele denne Fabrikation saa maa være koncentreret paa enkelte Hænder.

Statskonsulent Arup havde ogsaa den Opfattelse, at man ifølge den nugældende Lov vil være i Stand til at etablere et saadant Tilsyn, som her er Tale om; men der maatte ogsaa føres Tilsyn med selve Slagtingen.

Professor, Dr. med. Bang. Det kan gjerne være, at Regeringen ikke nærer mindste Tvivl om, at Konserverfabrikker kunne gaa ind under Loven, men derom kunde Taleren forøvrigt ikke vide noget; Udtrykkene i Loven ere ikke klare. Naar Sekretær Schou glædede sig over, at Taleren havde sagt, at det ikke vilde være saa vanskeligt at faa gennemført en ny Lov, hvis den gamle ikke skulde slaa til i den Retning, man ønsker, saa maatte Taleren dog hertil bemærke, at

det kun var en Tanke, der havde foresvævet ham, og intet videre.

Professor Segelcke, som i Præsidiets Forfald førte Forsædet ved Mødet, bragte Statskonsuleut Arup Selskabets Tak, fordi han havde forelagt dette Spørgsmaal, som har stor aktuel Betydning, i et af Selskabets Møder. For saa vidt der er Tale om at skaffe enten nye Foranstaltninger tilveje eller Ændringer i de gamle Bestemmelser af Hensyn til det her omhandlede Spørgsmaal, ville de Oplysninger, som her ere fremkomne, dels gennem Foredraget og dels gennem Diskussionen, sikkert have Betydning.
